

ש. י. עגנון.

ב מ צ ו ל ו ת

(ספור.)

א.

וַתַּעֲשֶׂה אֲדָם פְּדֻנֵי יְהוּדִים.
(חבקוק א' י"ד)

כפר אסונובקה כפר גדול הוא במדינת פורוליה. בני נכר שם ידעו את צאנם ובקדם, יחיו דגן וחטה וישראל ישכון לבטח. יעקב לא יקנא בעשו ועשו לא יצור את יעקב, כי שוקט הוא על אדמתו מיום היות שם מקום ישוב. הכפר הוא נחלת הפריץ אלוף בוצץ, וכל זרע יעקב אשר בכפר כפופים לקהלת בוצץ. מבוצץ יביאו למו את לוח הקיר לכל שנה, גם לולב, גם אחרונג והדסים וכך אשר צורך בהם לנפש יהודי, כאשר הוא יהודי, משם מביאים. אולם לימים הנוראים ילכו כל בני הכפר העירה, ובאו אל הקהלה אשר שם להתפלל לפני ה'. כי חוק לישראל הוא ומנהג ימי קדם לראש השנה זיום כפורים ירדו בני הכפר העירה לחזק את בית ה' בנדבותיהם אשר הם מנדבים בעלותם לתורה ובשכר מקום תפלתם שלשת ימים בשנה.

וב ימים הדם והחסידים מרם נראו בארץ ודרכי ההתפלגות

הלאה!

ויענו אותו עבדיו ויאמרו:

עבדיך יעשו כאשר אדונינו מצוה!

ויצאו מעם פני הפריץ ויארכבו לעם ה'.

והגשר על פני רוחב הנהר עץ וברזל הוא, הכל מוצק. כי כורס מים כבירים שוטפים מימי הנהר תחתהו. ושם דרכיות שתים לגבות מכם מכל עובר הגשר ברכב וסוס. ויצבאו שם עבדי הפריץ ויארכבו לעם ה'.

ויהי כי קרבו העגלות לבוא, והמה מלאים יהודים, וישמעו עבדי הפריץ ויצאו, ויבואו ער העגלות, ויסכו אותן מכל עבריהן, לכל ירים איש יד או רגל להמלט על נפשו.

וירא ישראל כי זוטמים הם לקחת את נפשם, וייראו יראה גדולה.

ויטהרו ויוציאו איש איש את מליתו ויתעטפו. כי אמרו פי נמות ולא נבוא אל אלהינו בלבוש חול. ויתעטפו עליהם נפשם ויקראו בשם ה' ויפנו לקראת מות.

הם עם מליותיהם, והערלים שלחו ידיהם בהם ויהפכו עגלותיהם עליהם וכולם השלכו היאורה. היושב על העגלה נפל למטה והקופץ מן העגלה הממהו גָּלְגַל עָנְלָתוּ. הסוסים רקעו ברגליהם וחמת דמם נתכה. וינורו מזעם ה' ולא מצאו מנוח. וידרכו בחימה שפוכה בבטן אדוניהם ויו דם נפשם במימי הנהר. שם ירדו במצילות עם ה', אשר אמרו שם תכון תפלת, תשלין" ראל חפץ חסד.

והמים עלו שנית ולא נודע כי באו אל קרבם.
(סוף יבוא).

לא ידעו עוד, על כן קבלו עליהם ועל זרעם את אשר נפקד עליהם מטעם הפרנס ושבעת טובי העיר. מדי שנה בשנה, בערב ראש השנה, בטרם יאור השחר וקם כל איש ישראל אשר באסונובקה, וחבשו את סוסייהם וטענו את עגלותיהם ועמדו באשמורת הבוקר היא בסליחות, וזכור ברית, ואחרי תפלתם יעלה כל הקהל יחד בוצצה, לשפוך שיח בסוד ה' בקהל ישראל רבה, ואת קנינים יעזבו אחריהם בין משכנות בני נכר. ושומר ישראל שוקד על בתייהם לשמרם. כימי עלותם אל הר הקודש בירושלים שלש רגלים בשנה, כן יגן ה' צבאות עליהם ועד עבודתם אשר בכפר.

ובבואם אל העיר לחוג חג ה', ובאו בית קרוביהם, ומשמני ארץ בידיהם: חמאה וגבינה וחריצי חלב ועופות בריאים ושמינים כעגלי מרבק, והיו להם לאכלה ולכפרת עון. והורידו גם מעט דבש: נופת צופים, וטבלו בו את פרוסת המוציא, ועשו אותו עוגות. והנותר מן הדבש יאכל על הלחם. וימים רבים יאכלו המץ את לחמם בדבש, עד בוא ימי החנוכה ונשחטו האוים ויטונן השומן. ובהוריקם את שקיהם והנה איש מזמרת הארץ בשקו: מעט עשבים ושרשי עץ וקליפות, כל צרי סגולה, מנחה לכיפת הרוכלים ולראשי אבות, ודונג כשר לנר אלקים ולנר נשמה. הכל צפון בשחת אשר בעגלה. והיה השחת לחפות בו קרקע בית אדני. זאת מנחת הכפרי ביום עלותו העירה אל אחיו בני עמו אשר לו אלקים קרובים.

ובית-הכנסת מלא מפה אל פה עד אפס מקום. ובאו כל הכפר אל הפריש, מתפשטים על מחזוריהם. בשבת כל הקהל ישבו אף המה ובעמוד הקהל יעמדו, לענות אמן יתומה. וברכת כהנים עליהם אך מרחיק תרחף. ובהנמר תפלת שחרית וקוראים בתורה יאתיו ומלאו את השלחנות ספרים ויקראו, למען ישמעו ולמען יעלו גם הכפריים האלה לתורה, תחת אשר ענו בכפר מאין תורה.

ימים רבים עשו הכפריים כדבר הזה; לא היה כפר אשר לא יעשה כן שנה בשנה. ובנסעם העירה ופגשו באחיהם הנפוצים ככפרים מסביב ובאו יחד בוצצה להתפלל שם.

ב.

ימים רבים עשו בני אסונובקה כן. ויסע כל איש ישראל בוצצה כמצותם שנה בשנה בערב ראש השנה. והפריץ עומד על המעקה.

וירא הפריץ את העם ויאמר אל עבדיו:

הנה עם יורד מראשי ההרים.

ויאמרו אליו עבדיו:

יהודים הם. והמה באים העירה להתפלל לפני אלהיהם.

ויוסף עוד הפריץ וישאל:

האמנם אין פחד פן ישכר הגשר תחתיהם ויפלו במצולות? והפריץ שחק בדברו.

ויבינו לו העבדים. ויאמרו אליו:

אכן יש פחד במקום הזה, אדון רב ונאור. שבר ישכר הגשר וגם מות ימותו בנהר. כי לא כיהודי העיר הדלים הכפריים הם, אשר כולם בעלי בשר המה וכל איש שמן ובריא. ויאמר הפריץ:

ולמה תעמדו נרפים? קומו ופשטתם על היהודים, והיה בכונם לעבור את מעברות הנהר והפכתם את קרונותיהם עליהם המימה, ולא יוסיפו עוד לדאבה בהשגב הגשר.

ויקח את קנה מקטרתו ויך את שני העבר העומד לפניו יקרא:

ויעבר הכומר קול במחנה הנכרים, כי נעלם בן לאיש
נוצרי, ויבקשוהו בכל הכפרים ולא מצאוהו.
ואל העם צוה הכומר לאמר:
לא תשמיעו את קולכם ולא יצא מפיכם דבר ולא תשימו
יד להכות עד יום אמרי אליכם: הכו! — והכיתם!

והקול נשמע במחנה העברים, ותהי חרדה במחנה, וידעו כי
ישימו עליהם עלילות, וייראו. וילכו כל היום בשממון ויגנון,
ויאמרו: הנה יום-הכפורים בא, הבה ונתחזקה אולי ירחם.

ד.

ורבים מעמי-הארץ מתועדים לקול השמועה ההיא, ויצאו
כלם בשפה אחת לבלוע את מושב בני ישראל, ויכונו לקראת נשק
במקלות ובקרדומים, למען תפוש אותם כבית-הכנסת ולהתנפל
עליהם לילה.

וירא ישראל וילבשו כלם טליות וכנדי לבן, וילכו אל בית
ה' לקבל את רוע הנזירה. וירדו גם אחיהם אליהם מן הכפרים,
ויבואו כמימים ימימה, כי אמרו: אם זנחנו אדני ויסגר להרג עמו.
קרבת אלהים נמות בקהל קדושים רבה.

ובית-הכנסת מלא מפה אל פה. הקצרת חג מבית ה' וכל
לבב דוי.

ויפתחו את ארון-הקודש, ויוציאו את ספרי התורה, ויחבקו
אותמו כל אשר בעדה, ויבכו בכי גדול.

והחזן נשא את קולו ויקרא:

אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה.

ושני אנשים חשובים מחשובי העדה עומדים אחד מימינו
ואחד משמאלו, והחזן ינגן. כל נדרי" בקול נמוך, ובפעם השנית
ירים קולו ובפעם השלישית יגביר ויברך ברכת "שהחיינו". והנה
דחק גדול בבית-הכנסת, כמוהו לא נהיה מיום היות הבית הזה.
וילאו האנשים שאת את טליותיהם עוד, כי גבר עליהם רחום.
ויסירו כל איש את טליתו מעל שכמו.

ויהי בהסירם את טליותיהם, והנה אנשים אנשים, כמראה
הכפריים מראיהם ופניהם מוזרים למו, אין מכיר אותם, והמה
עומדים מחרישים ומתכסים עוד בטליותיהם.
ופתאם הפכו פניהם אל הדלת, ויקומו איש ממקומו, וילכו
איש אחר אחיו לבוא אל הגניזה, וישימו ידיהם בערמת השמות,
ויוציאו משם גוית ילד.

ויקחו את הילד ויאמצוהו אל לבם, ויניפו אותו תנופה לפני
ה', וילכו.

וירא ישראל והנה הם יורדים כמורד ההר אל הנהר. ויפג
לבם למראה הזה.

הם משתאים ועם רב בא, נסבו על הבית עריך לרצוח
נפש. ויאמרו אל השמש: הוציאה את הילד אשר שחטתם בטרם
נעשה אתכם כלה. ובדברם מהרו אל ארון-הקודש ואל כל הפנות
בבית ה', והילד איננו.

אז יפן הכומר אל גל השמות אשר בעזרה.

ויקרא קול גדול:

אכן אני אומר לכם, כי פה טמנו ועומי אלוה את הילד

השחוט!

ש. י. עגנון.

במצולות

(ספור.)

ג.

ויהי אחרי כן ויעש אלוף דמישוב גרה גדולה, ויקרש אה
קרואיו, ויצו את עבדיו לצאת אל הנהר ורגו לו כל דגה גדולה
ושמנה למשתה אשר הוא עושה. וישלח דיגים אל כל מפרצי
המים, כי לא כדג אשר במימי דמישוב טעם דג העולה מן הנהר
אשר בסביבה. ויצאו דיגים רבים, איש ומכמתו בידו, ויעמדו
על שפת הנהר לעשות את מלאכתם לילה.

ורוח תשרי מרחפת על פני המים והדגה אשר בנהר הרעד,
וכל אור הירח טרם יאיר, וכל סוף היאור כסה אופל. והדיגים
ישיתו חכתם במים, והחכה ריקה, אין בה דג. ויורידוה עוד,
ויעלו פגרי תרנגולים, קדקד סוס וגלגל עגלה. ויאבלו כל משליכי
ביאור חכה, ופורשי מכמת על פני נהר אמללו.

הם את עבודתם ויאמר הנער הדיג אל אדוניו:

אין זאת כי אם דג גדול ונורא שלח לנו אלקים היום,
כי כבדה חכתי מאד.

ולא יכול להמישה עוד מן המים.

ויבוא אליו אדוניו, ויוציאו את המכמת.

ויהי הם מריקים את מכמתם, והנה פגר איש במכמת.
ויראו את גוית האיש וייראו, ויעשו אות-הצלב על לוח לבם, ויקומו
ויביאוהו הכפרה לקברו.

ויהי כבואם אל הכומר, ויאמר להם הכומר: אל נא תאיצו
לקבור את המת. הטרם תראו, כי ילד נוצרי הוא, אשר שחט
היהודים לאפות מצותיהם בדמו!

וישמעו ויועקו קול גדול, ויפשטו ידיהם להרוג עיר ומתים.
ויהם אותם הכומר ויאמר:

אל נא אחי תרעו, כי יש שופטים בארץ. הרפו עד ליל-
הכפורים ושומר הנרות בבית-תפלתם, אשר מאחינו הוא, ישים את
הפגר שם, והיה בבוא השופטים, ולא יאמרו עוד כי תואנה אני
מבקשים מהיהודים.

היו לאנשים, נוצרים!

ויהי ככלותו לדבר, ויענו ויאמרו:

טוב הדבר אשר דברת לעשות, אבי!

ויפנו וילכו איש לאהליו ואיש אל עבודתו.

ויצנח על הגל' ולא השאיר עלה על עקה, ולא מצאו שם.
 אין כל מאומה.
 וירא כל העם אשר אתו ויתמהו, ויעשו שמות במקום הקורש.
 אך בנפש לא נגעו.

ה.

והדינים דגו טמעם הפריץ. והפריץ הקדיש את קרואיו ויצאו
 לצוד ציד ביער. ויתנו חתיתם על כל חיתו שדי ועוף השמים.
 הם שבים, ויראו את הנהר והנה שוקט הוא, רק עבר מזה
 ועבר מזה יעמדו הדינים לדוג דונה. ויפשו ידיהם לשלות במימי
 הנהר. וישתערו עליזי גאווה ושכרון.
 ויהי בעשותם כה וכה, והנה חלו נחו הרשתות עד תחתית-
 הנהר. וימשון בחזקה.

ויעל הראשון את מכמתו ויוציאה, והנה גויח-איש במכמרה
 וילך בזרועו, מתכסה בטליתו.
 ויצעק צעקה גדולה ומרה.

והפריצים צעקו אחריו, כי אין חכה אשר אין שם מת.
 וימלאו שמה ותמהון על ציד האנשים אשר צדו במכמרותיהם.
 וידעו כי מורע היהודים החללים ההם, אשר שקע אלוף
 בוצץ אותם במימי הסטריפה.

ויזרע הדבר בדמישוב, ותהי התשועה כלילה ההיא לאבל
 לכל העם, כי שמע ביום ההוא כזאת עשה הפריץ עם בני
 אסנובקה.

וממחרת היום יצאו כל יהודי דמישוב לפדות את המתים
 מיד הדינים. ויפדו אותם בכסף מלא, ויתנו לקדושי-עליון. ויביאו
 אותם לקבר-ישראל בלב-כבוד וביגון, ויקברום בבנדיהם ובמנעליהם
 להעלות חימה ולנקום נקם.

מימים-ימימה יבואו בני ישראל אשר בעיר דמישוב אל
 התפלה בליל-הכפורים ואין בהם עומה טלית. לזכר הנטבעים
 אשר באו במקדש אדני בליל הכפורים ההוא.